

Alle kerken die meedoen hebben bijgebouwen die veel mogelijkheden bieden, zoals deze zaal van Shelter Haarlem.

‘De bijgebouwen bieden veel mogelijkheden’

Sara Stroux is restauratie-architect en werkt als onderzoeker op het snijvlak tussen gebouwd erfgoed en (her)ontwerp. Zij bezoekt de Buurtbakens-kerken om te kijken wat er mogelijk is met de gebouwen. ‘Ik heb gekeken waar je rekening mee moet houden wat het historische gebouw betreft en waar ruimte zit voor nieuwe functies en aanpassingen aan het gebouw,’ vertelt Sara.

‘De zeven kerkgebouwen zijn heel verschillend, onder meer qua bouwjaar, erfgoed-waardes en onderdelen die beschermd (zouden) moeten worden. Het ene gebouw is ook kwetsbaarder voor bouwkundige aanpassingen dan het andere. Ik heb al die zaken in kaart gebracht, ook om duidelijk te maken welke onderdelen zoveel mogelijk moeten blijven en waar ruimte zit om te veranderen of bij te bouwen.’

Zo is per kerk onderzocht welke functies zouden passen, welke bouwkundige en energiebesparende ingrepen nodig zijn en welke ontwerprichting denkbaar is. Voor de monumentale Oosterkerk, waar ook voor de kerkzaal naar een nieuwe functie wordt gezocht, heeft Sara een zogeheten transformatiekader opgesteld. Sara: ‘Als je het gebruik van een cultuurhistorisch waardevol kerk-

gebouw oprekt, dan geeft zo’n kader enerzijds grenzen aan, bijvoorbeeld dat bepaalde ruimtelijke structuren behouden moeten blijven, en anderzijds de kansen, bijvoorbeeld waar openingen mogelijk zijn in een gevel; of hoe extra vierkante meters generaliseerd kunnen worden. Het transformatiekader is een instrument dat steeds vaker opkomt in de erfgoed- en restauratiewereld.’

Het onderzoek heeft Buurtbakens Haarlem duidelijk gemaakt dat er veel potentie in de bijgebouwen rond de kerken zit. ‘Je kunt die gebouwen zo gebruiken voor andere doeleinden,’ zegt Sara. ‘Het werd mij ook duidelijk dat kerkeigenaren zich daar nauwelijks van bewust zijn, het was bijzonder om hen te laten zien wat zij eigenlijk bezitten. We hadden gedacht dat er veel verbouwd zou moeten worden, maar nu blijkt dat de

grootte van ingrepen met het oog op nieuwe functies redelijk beperkt is.’

ERVARING OM VAN TE LEREN

Een tip van Sara. ‘Laat je als kerkeigenaar meenemen door iemand met ruimtelijk inzicht om het kerkgebouw en de potentie daarvan te ontdekken. En als je in een vroeg stadium op de hoogte bent van de erfgoedwaardes van je gebouw, sta je heel anders in het gesprek met de gemeente en erfgoedpartijen en ben je je beter bewust van hoe je de ruimtelijke kwaliteiten van het gebouw kunt inzetten voor toekomstige ontwikkelingen. Als we deze kwaliteiten meer onder de aandacht weten te brengen, dan willen misschien meer mensen die ruimtes gebruiken of huren, want het zijn vaak prachtige gebouwen.’

Sara Stroux

Buurtbakens Haarlem wordt mogelijk gemaakt door Erfgoed Deal en de gemeente Haarlem. In deze interviewreeks - opgetekend medio 2023 - worden de verhalen van betrokkenen gedeeld om gemeenten, kerken en andere partijen te inspireren, te informeren over de aanpak en ervaringen te delen, zodat iedereen kan leren van het pilotproject Buurtbakens.